

Krap

Rubia tinctoria,

Også i dag taler man om at noget er 'kraprødt', en farvebetegnelse, der har holdt sig, skønt farven rød ikke længere er afhængig af krapplantens farvestoffer, men dog stadig bruges til maling.

En ren rød farve, uden stænk af blå eller gul, er sjælden i naturen og svær at opnå i farvebadet. Følgelig var farven eftertragtet og kostbar. Frem til de kemiske fremstilling af røde farver overtog markedet, benyttede man overalt i Europa krapplanten til at fremstille den eftertragtede røde farve.

Dyrkningen tog kraftigt til i 1800 tallet, da en enevældig fransk kejser besluttede, at alle hans soldater skulle gå med røde bukser! (i modsætning til vore dages brug af camouflage farver til soldater) I 1868 lykkedes det tyske kemikere at fremstille en rød farve kemisk, hvorefter avlen af krap svandt ind. Krap blev også brugt i de skotske klanners farvemønstre.

Krapplanten er en kraftig flerårig klatreplante, der hører til snerrefamilien, hjemmehørende i det sydøstlige Europa. Den dyrkes fortsat i Østeuropa, i vore dage mest som ingrediens i medikamenter mod nyresten.

Krap vokser fra en tyk kødfuld stærk forgrenet jordstængel. Den trives i næringsrig jord i fuld sol eller halvskygge og er temmelig kulde tolerant. Planten giver mere farvestof, hvis jorden er kalkholdig.

Den formerer sig ved frø, der sås om foråret eller ved at man deler de krybende rødder. Frø, der har været lagrede, spirer meget langsomt.

Ligesom sin slægtning 'burrenerre' (også kaldet 'præstelus') sidder bladene i en krans om stængelen. Bladene er stedsegrønne. Bladene er udstyret med små takker, der hænger fast i omgivelserne, og hjælper planten med at klatre.

Rødderne går ikke ret dybt, men spreder sig ud fra moderplanten og sender nye skud op.

Rødderne høstes, når planten er et par år. Når væksten er standset om efteråret.

De tørrede, pulveriserede rødder beholder den røde farve. Lagring forbedrer indholdet af farve.

Krappens rødder indeholder 2 farvestoffer, nemlig rød og gul. Den røde farve purpurin kan ved indtagelse over længere tid farve til både spyt og urin ja endog knoglevævet, og anvendes næsten ikke mere til medicinsk brug, men krap har indtil nyere tid, været brugt til at opløse nyresten og hindre gendannelse, og har en krampeløsende virkning på urinlederne, så opløste sten lettere kan passere.

Plantesaften har en antiseptisk virkning, og har været brugt til sårbehandling.

Middelalderhaven fakta:

Krap vokser ikke i Danmark.

Den er også speciel i danske haver, men som en vigtig plante i kulturhistorien er den sat ved museer og i historiske haver.

Tema 12: Farveplanter